

že užitek připadající na peněžní jednotku musí býti i při krajních výdajích i jen přibližně stejný (podtrhuji já). Mám-li 20 K, tedy užitek z 11. až 19. koruny může býti ne devětkrát, ale třeba tisíckrát větší nežli z poslední«. Mám snad vykládat, že je-li užitek z 11. až 19. koruny skutečně tisíckrát větší než z 20té, příslušný výdej nepatří již mezi krajní výdeje? Jenže ovšem člověk má různé druhy potřeb, a tu při každém tomto druhu potřeb, pokud se ukojuje statky libovolně dělitelnými, krajní potřeby dávají přibližně stejný užitek, nebo chcete-li, přibližně stejný relativní užitek. Vždyť přece Vy sám, pane profesore a poslanče, ve své knize (str. 42) pravíte, že se relativní užítky hraniční vyrovnávají, neboť člověk ukojuje jednotlivé potřeby tak dlouho, až se relativní užítky hraničné vyrovnávají. Jak se shoduje tato věta s onou Vaší větou již jsem dříve podtrhl? Pravíte-li tedy, pane profesore a bývalý finanční ministr, k oné mé větě, že je to přece jen trochu příliš silné a že z ní teprve vidíte, že já vlastně celé vaší knize nerozumím, tedy odpovídám, že je tu něco silného, ale že je jí spíše Vaše troufalost, s kterou si dovolujete cizí mínění — bez nejmenšího věcného odůvodnění — bagatellisovat a sesměšňovat.

Závěr. Ukázať jsem, že výtky, které jsem činil — podotýkám opětně, že formou slušnou — knize Dr. Engliše »Peníze«, byly zcela oprávněny — až na nedorozumění zmíněné pod bodem V., které se však týkalo podružné otázky a bylo vlastně v neprospěch mé argumentace. Tím tuto polemiku definitivně ukončuji, neboť psal jsem již tuto odpověď s odporem. Vědecká polemika má smysl jen tehdy, když oba protivníci se snaží sebe navzáje rozumovými důvody přesvědčit, při tom však jsou přece ochotní, přesvědčili-li je druhý, názory své pozměnit; kde však věcné kritice odpovídá nemírná nedůtklivost, sesměšňování a neomylnictví, z vědecké polemiky stává se chytání slov a zápas podobný zápasu pěstnímu. Přes to nelituji zcela času věnovaného této polemice. V našem malém národě lehkou totiž ten, kdo vystupuje se sebevědomou jistotou a jistou výřečností, stává se neomylnou autoritou. Ukázal-li jsem, že autorita ta může být často přeceňována, nebyla tato polemika přece jen nadarmo.

*

Doslov Dra Engliše.

1. S profesorem Mildschuhem dále polemisovali netřeba. Pozorní čtenáři už na základě toho, co jsem napsal ve své závěrečné odpovědi, mohou odkrýt jeho omyly v opětovných nebo nových tvrzeních, která jsou opět nesprávná, ačkoli profesor M. píše stále nevládněji a obšrněji.

2. S profesorem M. dále polemisovali nemohu, není to možné. Prof. M. chápe příliš pomalu. Po druhé mé polemice uznal sice zase jeden svůj omyl ve věci, na které i přes mou první odpověď trval s velikým rozhořčením ve své replice, ale k tomu jsem musil užiti podobenství o dešti, tráve a žízale, aby pochopil, oč vlastně jde. Možná, že kdybych napsal ještě tolik polemik, kolik je sporných bodů, že bychom ty staré omyly vy-

řídili, nevím však, kolik by přibylo nových. Kdo nechápe, že stoupáním cen a znehodnocováním měny se měnila peněžní jednotka a že se neměnila měnová jednotka (technická a právní), kdo nechápe, že peněžní jednotka je hodnotná jednotka, takže definicí hodnoty její jest jednotka definována, kdo tedy tvrdí o peněžní jednotce to, co převedeno na váhu by znamenalo, že váha dm^3 vody není kilogram, nýbrž váha jednoho kilogramu, kdo tvrdí stále, že peněžní jednotka jest jméno a násobky její že jsou čísla, s tím prostě není možno o peněžích debatovati. Kdo tvrdí, že mezi Liefmannovým výnosem a mým relativním užitekem jest rozdíl terminologický, ten buď není poctivý, anebo není schopen o těchto věcech vůbec debatovati. Literární historik se jednou zasmuší nad takovým stavem české vědy.

3. S profesorem M. dále polemisovali nechci. Hrubosti se nedají nahraditi argumenty. Prof. M. zase mně vytýká, že v odpověď na jeho původní slušnou kritiku jsem odpověděl osobně a podrážděně. Otisknul jsem doslovně svou odpověď v minulém čísle tohoto časopisu a každý se může přesvědčiti, že to není pravda. Napsal jsem tam jediné, že prof. M. mé knize zcela neporozuměl a to není ani osobní, ani podrážděné. (Nota bene měl jsem původně napsáno jen »neporozuměl« a na radu kol. Weyra, aby nebylo námitky, jsem chtěl tento výraz oslabiti vložkou slova »zcela«, při čemž jsem dával důraz na neporozuměl. Prof. M. dal patrně důraz na zcela.) Na to teprve odpověděl prof. M. a mluvil o člověku zlobícím se na zrcadlo, o biblickém bludu, o nevpěstěné logice, o národohospodářské abecedě atd., tedy osobně a podrážděně. Ve své závěrečné odpovědi jsem nic jiného nepoužil, nežli jeho vlastních slov, nic více. A hle, prof. M. píše nyní tak, že se stydím za něho a lituji toho. Proč tak píše? Že jsem si vůči němu nedovolil nic jiného, nežli co on vůči mně? Nebo že hájím svůj názor právě tak, jako on? Anebo v náhradu za argumenty? Měl jsem mlčeti k jeho původní kritice, která byla sice potud slušnou, že nebyla ještě hrubou, ale nebyla slušnou vůči kolegovi proto, poněvadž si kritik nedal vůbec práce, aby knize porozuměl a kritisoval bez porozumění paušálně a povýšeně. Ale ne tato okolnost, nýbrž nesprávnosti prof. M. mne pohnuly k odpovědi. Jak mohl prof. M. předpokládati, že by někomu dokonce v Brně mohlo též něco napadnouti a dokonce člověku, který byl za ním v úřadě 13 dní pozadu? Hle, tu kantorskou povýšenost v naučení gymnasiálnímu žáčkovi s pozdviženým prstem: »Si tacuisses...« Proto by tak velmi rád dokázal, že ze mne mluví Liefmann. Celý traktát Ammonův zde bez souvislosti cituje proti Liefmannovi, aby mohl říci, že to mutatis mutandis platí i na mne. Ale to je nepoctivé. Kritisoval jsem Liefmanna dříve nežli Ammon a Ammon se dovolává mé kritiky. To, co uvádí Ammon proti Liefmannovi, neplatí ani mutatis mutandis proti mně. Právě mně došla od autora kniha: A. Kupper: Der Grenzertragsausgleich bei Robert Liefmann und sein Zusammenhang mit der Grenznutzentheorie, Curich 1920, v níž autor též akceptoval mé stanovisko proti Liefmannovi. Ale tím nechci nahraditi argument, uvádím to jen proto, že se prof. M. dovolává jiných spisovatelů. Nechť se pokusí prof. M. jíti se svými názory na světové forum.

Prof. M. mne stále ve své závěrečné odpovědi oslovuje: »... poslanče a bývalý ministře«. Co tím chce? Máme přece spor jako profesoři, spor ten nijak nesouvisí s mými jinými funkcemi. Jako poslanec nebo bývalý ministr bych snad měl mítí názory prof. M.? Nebo si myslí prof. M., že se za to stydím, že jsem poslancem a že jsem byl ministrem financí? Naprosto se nestydím za svou práci v ministerstvu financí, i když se prof. M. snažil sebe více tuto práci znehodnotiti, zde nepoctivou vložkou o stoupání cen a znehodnocování měny za mé účasti ve vládě. Nepoctivou proto, poněvadž prof. M., když o tom mluví, by měl věděti, že počátkem roku 1920 stoupaly u nás ceny následkem toho, že valuta klesla v zimě až na 4 centimy a že za mého úřadování (od 27. V. 1920) stoupala až na 13 centimů, takže se vzestup cen zastavoval. Ale to není jen má zásluha, jako nebyla

má vina, co předcházelo. Lituji, že prof. M. zneužil této příležitosti k takové insinuaci, ale nemohu uznati, že by byl vůbec kompetentním mou práci v ministerstvu posouditi.

Osnuje-li snad prof. M. již pro mne úmrtní lístek a hledá mé tituly, mohu mu posloužiti, že jsem též otcem, manželem atd. pro příští polemiku. S mužem, který se neštítí tak psáti, jako prof. M., debatovati prostě nechci.

V Brně, 2. ledna 1922.

Dr. Engliš.

Hlídka časopisů.

(Adolf Procházka.)

Československo.

1. **Sborník věd právních a státních.** Roč. XX. 3.—5., Praha 1920. Stieber M.: Vývoj a právní povaha vlastnickovy hypoteky. — Müller Fr.: O nekalé soutěži. — Dr. Volkar: Účast občanstva v jurisdikci okresních a župních úřadů. — Chalupný Emil: Právní filosofie V. S. Solovjeva. — Vančura Josef: Právní jednání a akt vrchnostenský. — Roč. XXI., seš. 1.—2., Praha 1921. Prof. dr. Baxa Bohumil: Ústavní listina československé republiky a vliv cizích ústav. — Vojtíšek Václav: Soud a rada v královských městech českých. — Bušek V.: Ležení (obstagium) v právu církevním. — Tomsa Bohuš: Moderní italská právní filosofie. — Kadlec Karel: Viktorín Kornel ze Všehrd. — Volf Josef: K dějinám přednášek v českém státním právu na pražské universitě. —

2. **Právník.** Roč. 60., sešit IV., Praha, duben 1921. Dr. Dobroslav Krejčí: K výkladu §u 11. záborového zákona. — Sešit V., květen 1921. Vojtíšek Václav: K počátkům městských knih pražských a desk zemských. — Dr. Zelinka Josef: Trestní pracovní oddíly. — Sešit VI., červen 1921. Dr. Klineberger Bohdan: Některé rozdíly soudního řádu platného u nás a na Slovensku. — Dr. Zelinka: Trestní pracovní oddíly. — Sešit VII.—VIII., srpen 1921. — Hermann-Otavský: Reforma našeho práva autorského. — Stieber: Pozemková reформа a cukrovary. — Horáček Vlad.: K výkladu na § 63. zákona ze dne 30. ledna 1920, č. 81. sb. z. a n. (zák. přidělový) podle judikatury nejvyššího správního soudu (nález č. 2747—21). — Zelinka: K § 158. obč. z. — Heckl: Nynější poměr obyvatelů domů k majiteli. — Sešit IX., září 1921. Dvořáček: K otázce, zda-li jest možné použití zákona o podmínečném odsouzení též na přestupky správní, přikázané lichevním soudům. — Sešit X., říjen 1921. Zelinka: Terror. — Cibulka: Několik slov k čl. 9. zák. z 1. dubna 1921, č. 161. sb. z. a n. — Sešit XI., list. 1921. Herenritt: Proti přetížení nejvyššího soudu zrušovacího a generální prokuratury zmatečnými stížnostmi. — Prof. dr. Sedláček: Přejímání zabrané půdy státem dle zákona náhradového. — Zelinka: Terror. —

3. **České právo.** Roč. III., čís. 2., Praha, květen 1921. Kaňka: Notáři a zákon z 11. března 1921, č. 108 Sb. z. a n. — Čulík: Projednání pozůstalosti. — Šwamberg: Sjednocení obch. práva československého a nejdůležitější rozdíly platného obch. práva slovenského od práva českého. — Mokřý: K revisi zákonů civilních. — Čís. 3., Praha, červen 1921. Kotěra: Právní povaha smlouvy odstupní. — Čís. 5., Praha, září 1921. Klineberger: Tabulární vzorce. — Svoboda: Ustanovení §§ 883. a 1278. ob. zák. obč. v soudním sepisování listin. — Čís. 6., Praha, říjen 1921. Svoboda: Hodnota pozůstalosti. — Vavrouch: O místní příslušnosti notáře jako soudního komisaře. —

4. **Československý Statistický Věstník.** Roč. II., sešit 8.—10., Praha, srpen 1921. Lásková: Vybrané kapitoly z matematické statistiky. — Ha-